

Täysistunto

Torstai 10.12.2015 klo 16.02—3.07

4. Hallituksen esitys laeiksi puoluelain sekä ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 73/2015 vp

Lakialoite LA 27/2015 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 9/2015 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 9/2015 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. Mietinnön esittelee perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja edustaja Lapintie.

Keskustelu

17.03 **Annika Lapintie vas** (esittelypuheenvuoro): Rouva puhemies! Tämä laki puoluelain ja ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain muuttamiseksi on täällä käsittelyssä, koska helmikuussa 2014 tarkastusvaliokunnan mietinnön johdosta eduskunta antoi lausuman, että valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin ja selvittää vaali- ja puoluerahoituksen uudistamistarpeet. Asetettiin parlamentaarinen työryhmä, jonka tehtävänä oli tämä selvitys, ja lisäksi työryhmän tuli arvioida Etyjin demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston vuonna 2011 Suomelle antamien suositusten toteuttamismahdollisuudet.

Nyt käsittelyssä olevaan hallituksen esitykseen sisältyvät ehdotukset pohjautuvat tämän parlamentaarisen työryhmän esityksiin lukuun ottamatta hallitusohjelmakirjaukseen perustuvaa puoluelain muutosta, jonka mukaan puoluetuen jakoperustetta ei tarkisteta, vaikka eduskuntavaalien välisenä aikana vähintään puolet jotakin puoluetta edustaneista kansanedustajista luopuisi edustamasta tätä puoluetta eduskunnassa.

Käsittelyn yhteydessä perustuslakivaliokunta korosti demokraattisen keskustelun merkitystä sekä puolueiden ja ehdokkaiden saaman rahoituksen läpinäkyvyyden ja avoimuuden tärkeyttä. Avoimet ja rehelliset vaalit ovat toimivan länsimaisen demokratian kulmakivi. Keskeinen osa tätä avoimuutta on, että äänestäjillä on mahdollisuus saada tietää, mistä puolueet ja mistä ehdokkaat ovat saaneet rahoitusta kampanjaansa.

Otan esille muutaman esityksen valiokunnan mietinnöstä.

Ensinnäkin eduskunnan ulkopuolelle jäävien puolueiden aseman parantaminen. Edelleen näiden Etyjin suositusten mukaan puoluetuen rajoittaminen vain eduskuntapuolueisiin rajoittaa demokraattista keskustelua ja moninaisuutta. Perustuslakivaliokunta katsoo, että puoluetuen ulottaminen eduskunnan ulkopuolisiin puolueisiin on demokraattisen keskustelun moninaisuuden ja äänestäjien valittavana olevien poliittisten vaihtoehtojen kannalta myönteinen asia. Vaalijärjestelmämme tuottaa erityisesti pienissä vaalipiireissä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

melko korkean piilevän äänikynnyksen, joka hankaloittaa kilpailuasetelmaa pienten puolueiden osalta yleisesti ja ensimmäistä edustajanpaikkaansa tavoittelevien uusien puolueiden osalta erityisesti. Hallituksen esittämä 2 prosentin valtakunnallinen kannatuksen raja on melko korkea, ja tämän vuoksi on jätetty myös rinnakkaislakialoite, jossa on ehdotettu 0,5 prosentin rajaa. Valiokunta kuitenkin päätyi yksimielisesti puoltamaan hallituksen esitystä ja sen vuoksi tämän lakialoitteen hylkäämistä.

Toiseksi otan esille valvonnan siirtämisen Valtiontalouden tarkastusvirastolle. Puolueiden valtionavustusten käytön valvonnan siirto Valtiontalouden tarkastusvirastoon tukee siellä virastossa jo nykyään olevia valvontatehtäviä, ja katsomme, että tällainen siirto parantaa valvonnan riippumattomuutta ja puolueettomuutta ja on myös tehokas.

Kolmanneksi otan esille ilmoitusvelvollisuuden laajentamisen. Hallitus esittää, että Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastusoikeutta laajennetaan presidentinvaaleissa tukiyhdistyksiin, ja lisäksi ehdotetaan, että ilmoitusvelvollisuus europarlamenttivaaleissa koskisi myös toista varaedustajaa. Myös näitä esityksiä valiokunta puoltaa.

Tarkastusvaliokunta on lisäksi kiinnittänyt huomiota vaalirahoitusilmoituksia koskevien menettelytapojen yhtenäistämiseen ja esittänyt, että perustuslakivaliokunta pohtisi, olisiko ilmoitusvelvollisille syytä luoda yhtenäinen menettely eduskunta- ja europarlamenttivaaleissa muistiinmerkitsemisvelvollisuuden toteuttamiseksi kampanjatilin tai jonkin muun, tätä kevyemmän järjestelyn muodossa. Parlamentaarinen työryhmä ei pitänyt tätä tarpeellisenä, mihin tämä esitys perustuu, ja perusteluna työryhmä esitti, että jo nykyinen vaalirahoituslain 8 §:n 3 momentti säätelee riittävän tarkasti. Tämän kyseisen lainkohdan mukaan ilmoitusvelvollisen on pyydettäessä annettava kampanjatiliotteella tai vastaavalla tavalla sellaisia ilmoitusta täydentäviä tietoja ja selvityksiä, jotka saattavat olla tarpeen ilmoituksen oikeellisuuden ja riittävyuden tarkistamisessa. Valiokunta yhtyy tähän työryhmän näkemykseen.

Perustuslakivaliokunta pitää erittäin tärkeänä vaali- ja puoluerahoituksen avoimuutta ja läpinäkyvyyttä. Kuitenkin ehdokkaiden velvoitteiden lisääminen erityisesti kuntavaalien osalta voisi vaikeuttaa ehdokkaiden saamista. Toisaalta eri vaaleja koskevien säännösten olisi hyvä olla mahdollisimman yhtenevät. Näistä syistä suositamme, että Valtiontalouden tarkastusvirasto pyrkisi yhtenäistämään menettelytapoja ohjeistuksella, joka saatettaisiin ehdokkaiden tietoon mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että ehdokkailla olisi eduskuntavaaleissa ja europarlamenttivaaleissa vaalikampanjaa varten erilliset pankkitilit sekä myös tieto siitä, miten kampanjaan liittyviä kuitteja tulee säilyttää. Vaikka tällaiset ohjeet eivät olekaan sitovia, niin valiokunta katsoo, että ajoissa ehdokkaille toimitetuilla ohjeilla on mahdollista päästä hyviin tuloksiin menettelytapojen yhtenäistämässä.

Ongelma on se, että Valtiontalouden tarkastusvirasto vahvistaa vaalikohtaiset ohjeet vaalirahoitusilmoituksen tekemiseksi noin puoli vuotta ennen vaalipäivää. Kuitenkaan virasto ei voi tietää ehdokkaita ennen kuin ehdokkaat on varsinaisesti asetettu. Tämän vuoksi ehdokkaita asettavien puolueiden merkitystä on korostettava ohjeiden saattamisessa ehdokkaiden tietoon heti kampanja-ajan alussa ehdokasasettelun edetessä. Valtiontalouden tarkastusvirastolla tätä mahdollisuutta ei ole. Koska tämä asia on nähty ongelmaksi esimerkiksi tarkastusvaliokunnan osalta, niin esitämme, että hallitus seuraa menettelytapojen yhtenäistämisen onnistumista ohjeistuksen avulla ja valmistelee tarvittaessa ehdotuksen vaalirahoituslain tarkistamiseksi tältä osin.

Lopuksi otan esille kaksi muutosesitystä, jotka valiokunta esittää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

Ensinnäkin hallituksen esityksestä olisi seurannut puoluetuen valvonnan puutteita. Tätä valiokunta ei pidä perusteltuna vaan katsoo, että puoluetuen käytön valvonnan siirtämisestä oikeusministeriöltä Valtiontalouden tarkastusvirastolle seuraisi puolueisiin kohdistuvan valvonnan kaventuminen joiltakin osin. Tämän vuoksi ehdotamme palautettavaksi 9 e §:n säännöksen, jonka mukaan oikeusministeriö valvoo puoluelain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista siltä osin kuin valvonta ei kuulu Valtiontalouden tarkastusvirastolle.

Toinen muutosesitys koskee lakia ehdokkaan vaalirahoituksesta, jossa on ehkä ongelmia, päällekkäisyyttä ja ylitulkintaakin herättävä muotoilu, jonka mukaan "maksullisesta mainoksesta tulee käydä ilmi mainoksen maksajan nimi". Esitämme tätä muutettavaksi niin, että "maksullisesta mainoksesta tulee käydä ilmi mainoksen maksaja". Uskomme, että tällä vähäisellä mutta merkittäväällä käytännön muutoksella voidaan järkipäristää näiden ilmoitusten maksajan yksilöimistä ja sillä tavalla voidaan edelleen antaa tehokkaampia ohjeita puolueille, miten he ohjeistavat omia ehdokkaitaan.

Perustuslakivaliokunta ehdottaa siis, että eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen ja että eduskunta hylkää lakialoitteen äsken kuultujen perusteluiden mukaan.

17.12 Ulkoasiainministeri Timo Soini: (Vasemmalta: Puhuuko nyt ministeri Soini vai kansanedustaja?) Arvoisa rouva puhemies! Minua täällä oli kaivattu, kun tämä asia oli lähössä valiokuntaan, ja nyt sitten olen kertomassa tästä mielipiteeni.

On aivan erinomaista, että perustuslakivaliokunta on tehnyt yksimielisen esityksen, yksimielisen päätöksen. Myöskin sosialidemokraatit, jotka täällä viimeksi pitivät meteliä asiasta — jokainen sosialidemokraatti perustuslakivaliokunnassa on hyväksynyt tämän hallituksen esityksen. Kysymys on tietysti siitä, että mikä taitaa olla kanta: se, joka esitetään valiokunnassa, vai se, joka esitetään salissa?

Tämä on aivan erinomainen korjaus. Tällä esityksellä palataan siihen alkuperäiseen puoluelain henkeen ja kirjaimeen, joka se oli, kun se aikanaan säädettiin. Poikkeus siihen säädettiin aikanaan sen vuoksi, että tehtiin poikkeuspäätös siitä, että jos loikkaat tai enemmistö loikkaa, niin voi viedä rahat mennessään. Tämän historia on se, että kun näin tehtiin, niin sen jälkeen Urho Kekkonen valittiin poikkeuslailla ilman, että siitä äänestettiin, kansa äänesti. (Olavi Ala-Nissilä: Se oli hyvä valinta!) Tämä oli tämän tausta. Tämä tarkoituksemukainen laki nyt menee historian hämärään. Olen siitä erittäin iloinen, että perustuslakivaliokunta yksimielisesti — yksimielisesti — teki tämän ja korjaa tämän historiallisen vääristymän ja lähtee siitä, mikä on kansalaisten vaaleissa ilmaisema tahto.

Ja sitten kun on esitetty täällä viimeksi 3.11., käsitykseni mukaan, että tämä on joku räätälöity asia: Tätä on yritetty korjata, muun muassa lakialoite LA 24/2005 vp, siis kymmenen vuotta sitten. Ei tätä missään historian hämärässä ole pidetty. (Antti Lindtmanin välihuuto) — No, edustaja Lindtman, tiedätte kyllä tarkistaa tämän asian. Se on aivan erinomainen aloite. Silloin se ei mennyt läpi, mutta nyt se on sitten läpi menossa.

Tämä on hallituksen hallitusohjelmaan merkitsemä yksimielinen kanta, ja se on nyt myös perustuslakivaliokunnan yksimielinen kanta. (Kari Uotilan välihuuto) Tämä on aivan erinomainen päätös. (Paavo Arhinmäki: Oliko se yksimielinen?) Kun tämä tulee... — Edustaja Arhinmäki, myös teidän valiokunnan puheenjohtaja Annika Lapintie on ollut tekemässä tätä yksimielistä päätöstä. Kelpaako teille nyt tämä yksimielinen päätös? Minun mielestäni tämä on aivan erinomaista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

Koska on syytä katsoa, että kun me kävimme tätä keskustelua, silloin tuli paljon kritiikkiä, niin minä tietysti mielenkiinnolla nyt ajattelen, että kun siellä valiokunnassa on kuunneltu todellisia asiantuntijoita, asiantuntijakuuleminen tehty, ja sen perusteella päädytty yksimieliseen päätökseen, niin kelpaako tämä nyt tässä salissa kaikille. Minun mielestäni tämä on aivan erinomaista, että kun sellaista tarkoituksenmukaista lainsäädäntöä konjunktuurisyyistä on muuteltu, niin nyt palataan siihen alkuperäisen lain henkeen ja myöskin kirjaimen, että vaaleissa valittu edustus on myöskin se peruste, millä tämä puoluetuki määrytyy.

Tällä ei tietenkään ole mitään tekemistä missään puolueessa, ei sen paremmin sosialidemokraateissa, keskustassa, kokoomuksessa kuin missään muussakaan, sen kanssa, että jollain puoluejohtolla on rahat. Ei tietenkään ole. (PaaVo Arhinmäki: Paitsi perussuomalaisilla!) Se on puoluevaltuusto, joka hyväksyy tilit ja talousarvion ja kaikki muut, ja Valtiontalouden tarkastusvirasto valvoo kaikkien puoluetukien ja sääntöjen ja normien noudattamista. Tämöisen kuvan antaminen, että joku puoluejohto, olkoon sitten sosialidemokraattien tai kokoomuksen, voisi tällä lailla manipuloida ja pelata, on täysin perusteetonta.

Eli hallituksen esitys on nyt saanut myös perustuslakivaliokunnan yksimielisen tuen, ja tämä varmaankin menee tässä hyvässä järjestyksessä eteenpäin.

Puhemies Maria Lohela: Aha, täällä on näköjään halua käydä debattia tästä aiheesta.

17.18 Annika Lapintie vas (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Lyhyesti tästä ministeri Soinin esille nostamasta asiasta: Valiokunta pohti myös näitä mahdollisia siirtymiä puolueyhmittymästä tai eduskuntaryhmästä toiseen. Käytännössä ne ovat olleet yhden edustajan siirtymiä, ja lyhyesti tätä asiaa myös käsitelimme. Mutta olen iloinen siitä, että ministeri Soini antoi näin suuren merkityksen perustuslakivaliokunnan lausunnolle, tässä tapauksessa mietinnölle, ja erityisesti sille, että se oli yksimielinen. Odotan ja toivon jatkossakin tätä samaa tukea, kun perustuslakivaliokunta antaa yksimielisiä lausuntoja siitä, miten perustuslakia tai ihmisoikeussopimuksia tai kansainvälisiä velvoitteita tulee tulkita. Eli kiitos tästä perustuslakivaliokunnan aseman esille nostamisesta ja sen tärkeyden alleviivaamisesta.

17.19 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lähetekeskustelussa eräät edustajat halusivat nähdä tässä puheena olevassa korjauksessa heijastumia ajankohtaiseen poliittiseen tilanteeseen ja puolueiden tilanteeseen, mutta kyllä minä olen ministeri Soinin kanssa samoilla linjoilla siinä, että tässä oli kyseessä historiallisen vääryyden korjaaminen. Urho Kekkosen valitseminen poikkeuslailla uudelleen oli sinänsä kyseenalainen prosessi, mutta häpeällinen oli se tapahtumaketju, jolla silloinen SMP:n oppositio ostettiin puoluelain muutoksella poikkeuslain taakse. (Timo Soini: Näin oli!)

Olen, rouva puhemies, sitä mieltä, että silloisen edustaja Veikko Vennamon tuolloin lanseeraama termi seteliselkäränkaisista oli täysin osuva, ja olen iloinen siitä, että olen ollut eduskunnassa niin pitkään, että sain nähdä tämän päivän, jolloin tämä historiallinen vääryys ja häpeä korjattiin. (Eduskunnasta: Yksimielisesti! — Naurua) — Yksimielisesti.

17.20 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin perustuslakivaliokunnan puolesta kiitän myös Zyskowiczia, että hän kehuu perustuslakivaliokuntaa. Hän on hieman tässä männä viikoilla myös esittänyt kritiikkiä, ja se on ihan hyväkin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

asia. Myös iloitsen siitä, että oppositiosta Lapintie tuo tätä perustuslakivaliokunnan näkökulmaa ja arvostusta esille.

Tässä viime viikkoina olemme myös kuulleet oppositiolta hyvin paljon ennen kuin lakihankkeet ovat edes täällä eduskunnassa, että ne ovat perustuslain vastaisia. Minusta se on aika mielenkiintoista, kun perustuslakivaliokunta ei ole monesti niitä vielä silloin tietenkään voinut edes käsitellä. Tänään kuulimme näistä pakkolaeista, että ne ovat mahdollisesti perustuslain vastaisia, niissä on ongelmia. Voi ollakin näin. Sitten subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta kerrottiin, että se tulee olemaan perustuslain vastainen. No, se ei nyt perustuslakivaliokunnan mielestä näin ollut. Sekin oli yksimielinen. Toivoisin, että oltaisiin varovaisia siinä, kun tuodaan esille se, että joku on perustuslain vastaista, ennen kuin perustuslakivaliokunta on sen katsonut.

17.21 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän erittäin hyvänä, että ulkoministeri Soini on ulkoministerikiireiltään löytänyt ajan ja tullut tänne eduskuntaan nimenomaan siinä vaiheessa, kun valiokunta tuo mietinnön, perustelemaan hallituksen puolesta tätä kantaa. Minusta tämä osoittaa sen, että toisin kuin julkisuudessa on yleisesti väitetty, näyttää siltä, että perussuomalaiset ovat todella saaneet jonkun kädenjäljen tämän hallituksen ohjelmaan. Ja varmasti on niin, että tämä ministeri Soinin ilmestyminen tänne tässä vaiheessa sen vahvistaa. Pidän sitä erinomaisen hyvänä, että hän on täällä.

Mutta nyt se keskeinen kysymys on se, että silloin kun tätä vietiin lähetekeskusteluun, niin täällä oli esittelevä ministeri paikalla, ja kun yritimme kysyä, miksei tätä kohtaa valmisteltu parlamentaarisesti, niin siihen emme saaneet esittelevältä ministeriltä vastausta. On ollut hyvä perinne siinä, että perustuslakivaliokunta aina pyrkii yksimielisiin esityksiin erityisesti asioissa, jotka ovat olleet parlamentaarisia, ja ymmärrän, jos tämäkin asia on voinut painaa vaakakupissa. (Puhemies koputtaa) Tämä sali kuitenkin päättää. Voisitteko te nyt vastata, miksei tätä valmisteltu (Puhemies: Aika!) parlamentaarisesti, niin kuin tapana on, kun puoluelain muutokset on tehty?

17.22 **Kimmo Kivelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tämä mitään parlamentaarista valmistelua edellyttänyt. Tämä on historiallisen vääryyden korjaaminen ja paluu alkumuotoon. Silloinen sosialidemokraattinen puoluesihteerin, hiljattain edesmennyt Kaarlo Pitsinki, oli vanhan puoluetukilain eräänlainen keskeinen arkkitehti, ja nyt palataan tähän alkuperäiseen sosialidemokraattiseen linjaan. Tässä välillä on ollut häpeällisiä vaiheita suomalaisen parlamentarismien historiassa, ruoskaparlamentarismien aika, se aika, jolloin ulkopoliittikkaa käytettiin sisäpolitiikan välineenä. Toivottavasti emme ikinä enää tällaisiin aikoihin palaa takaisin, vaan meidän demokratia tervehtyy.

17.23 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edellinen edustaja juuri sanoi, että Suomessa on eletty joskus silloin, kun minä en ollut vielä syntynytkään, häpeällisiä parlamentarismien aikoja. Ja ennen sitä hän totesi, että ei tässä mitään parlamentarismia tarvita, niin että en oikein nyt päässyt perille. Siis aivan keskeinen kysymys oli se — kun kaikki muut kohdat tästä puoluelain muutoksesta oli käsitelty vakiintuneen hyvän tavan mukaisesti parlamentaarisesti, mutta sitten tämä kohta, jota ministeri Soini kävi täällä perustelemassa, vain ilmestyy hallitusohjelmaan, ja sen jälkeen se ilmestyi tänne ilman mitään parlamentaarista käsittelyä — kuka tässä nyt parlamentarismia on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

oikein hukuttamassa. Kun esittelevä ministeri ei vastannut tähän kysymykseen, niin voisi ministeri Soini nyt tähän kysymykseen vastata, miksei tätä edes yritetty valmistella parlamentaarisesti? (Ben Zyskowitz: Eikö tämä ollut hallitusohjelmassa?) Ymmärrän, että teillä on vähän huolta (Puhemies koputtaa) oman eduskuntaryhmänne ja ministerinne saamisista.

17.24 **Kimmo Kivelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tämä oli hallitusohjelmaan kirjattu asia. Ja toisekseen: eiköhän tällä, että tätä ei parlamentaarisesti valmisteltu, pelasteta myös sosialidemokraattien kasvot historian valossa, koska sosialidemokraatit olivat tätä häpeällistä lainmuutosta silloin 1972—1973 laatimassa ja viemässä eteenpäin.

17.25 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän perustuslakivaliokuntaa siitä, että ne näkemykset, mitä me tarkastusvaliokunnassa esitimme, on yksimielisesti kirjattu mietintöön. Erityisesti tämä kampanjatiili tai vastaava todellakin tarvitaan.

Puhemies! Nyt tulee oma henkilökohtainen mielipiteeni siitä, miten yhteiskunnallista rahoitusta laajemmin avoimuutta voitaisiin lisätä. Ehkä pitäisi pohtia myöskin sitä, että me tuemme etujärjestöjä jäsenmaksujen verovapaudella — ne ovat taas saajalle verovapaita — ja sitten kun vielä annetaan lakkoavustuksia näistä rahoista, niin se on taas verovapaata, eli on tavallaan kolminkertainen verovapaus, puhutaan 200—300 miljoonasta eurosta. Ja kun tähän liittyy myöskin työeläkerahastojen hallinta, yleishyödyllistä rakentamista, niin tässä voisi jopa ajatella, että on yhteiskunnallisen korruption vaara olemassa tässä kokonaisuudessa. Joskus pitäisi harkita, pitäisikö myöskin tämän rahoituksen avoimuutta Suomessa lisätä. (Kari Uotilan välihuuto) — MTK myöskin.

17.26 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minulla on tästä vaalirahoituslaista laajemminkin erinäisiä näkemyksiä. Mutta kun varasin puheenvuoron etukäteen, yllätyin, kun huomasin, että ministeri Soini oli varannut poikkeuksellisesti puheenvuoron, ei hallituksen esityksestä, vaan siitä, kun se tuodaan sitten valiokunnasta tänne, ja vielä asiasta, joka ei kuulu hänen ministerialueeseensa. Mietin, mitähän tässä on tulossa. Mutta nyt, kun kuulin tämän puheenvuoron, ymmärsin, mistä on kysymys. Totta kai puolueensa puheenjohtajan, ministeri Soinin, pitää tulla innosta puhuen ja ilosta melkein räjähtäen paikalle silloin, kun esitellään se ainoa asia, jonka puolue on saanut hallitusohjelmaan läpi. (Timo Soini: Te ette ole saaneet yhtään mitään!) "Sitä saa, mitä tilaa", oli ennen vaaleja slogan. No, tätä kai ne perussuomalaisen äänestäjät tilasivat. (Timo Soini: Lujille ottaa!) Tämän yhden asian te saitte hallituksessa läpi. Muuten sitten leikkasittekin köyhiltä ja työssä käyviltä.

17.27 **Stefan Wallin r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jäi hieman epäselväksi ministeri Soinin puheenvuoron perusteella, oliko tämä mietintö yksimielinen vai ei. (Timo Soini: Kyllä se oli!) — Joo, selvä, no en puutu siihen. — Mutta, hyvät kollegat, eihän tässä ole kysymys pelkästään historiallisen, 40 vuotta vanhan vääryyden, Lex Vennamon, korjaamisesta. Tämähän on Lex Soini. Ja taustalla on pelko siitä, että raskas hallitusvastuu, syödyt vaalilupaukset ja surkeat kannatuslukemat hajottavat teidän ryhmänne. Tämä pelko on helppo ymmärtää, mutta ei ole eduskunnan tehtävä ryhtyä jonkinlaiseksi perussuoma-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

laisen eduskuntaryhmän portsariksi tai vapaapalokunnaksi (Eduskunnasta: Ei hyvää päivää!) sillä riskillä, että teidän oma saunanne palaa.

17.28 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysymyksessä on ollut hallituksen esitys, joka on pohjautunut hallitusohjelmaan. Mikä sen enempiä voi olla normaalia parlamentaarista käytäntöä kuin että nimenomaan vaaleissa pärjänneet puolueet, jotka pystyvät muodostamaan enemmistöhallituksen, tekevät hallitusohjelman, tämän mukainen hallituksen esitys tulee eduskuntaan, lähetekeskustelun jälkeen se menee valiokuntaan ja sieltä tulee yksimielinen esitys? Mikä voi olla sen suurempaa konsensusta suomalaisessa lainsäädännössä kuin tämä? Tämähän on aivan erinomainen.

Ja sitten, edustaja Wallin, ei tällä ole mitään tekemistä nykypäivän kanssa. Tämä on historiallisen vääryyden oikaisu, aivan kuten kokenut ja arvostettu parlamentaarikko Ben Zyskowitz tietää. Meillä ei näitä aikalaistodistajia enää täällä paljon ole. Edustaja Tuomioja on kyllä silloin ollut itse eduskunnassa, niin että olisi hyvin mielenkiintoista ollut kuulla hänen näkemyksensä, koska hän on tämän (Puhemies koputtaa) muutoksen puolesta aikanaan äänestänyt.

17.29 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun perussuomalaisten ja Timo Soinin vaalislogan oli, että sitä saat, mitä tilaat, niin onhan se kuvaavaa, että kun täällä on käsitelty työttömiltä leikkaamista, eläkkeensaajilta leikkaamista, pienituloisilta leikkaamista tai näitä pakkolakeja, silloin teitä ei ole täällä näkynyt, mutta nyt kun te varmistatte oman asemanne tällä isolla rahamassilla, niin sitten te olette täällä innosta puhuen tätä perustelemassa.

Arvoisa puhemies! Jos todella te otatte sen linjan, että jatkossa puoluelakia voivat aina kulloisetkin hallituspuolueet muokata itselleen mieleiseen suuntaan — te sanoitte äsken, että mikä voi olla suurempaa parlamentaarista kuin se, että hallituspuolueet kokoontuvat miettimään — edelleen jää jäljelle kysymys: aiotaanko puoluelakia jatkossa muuttaa parlamentaarisen valmistelun pohjalta vai ei? Tätä kohtaa ei, ja vastaus siihen kysymykseen on edelleen auki. Sitä ei esittelevä ministeri kertonut. Voisitteko te nyt kertoa, miksei tätä valmisteltu parlamentarisesti?

17.30 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Se, että tämä ongelma aikanaan syntyi ennen Lindtmanin syntymää ja sitä korjattiin jälkeen Lindtmanin syntymän, nyt ei, hyvänen aika, saisi olla tässä asiassa se, mikä on suuri juttu, vaan aivan kuten ministeri Soini oivallisesti äsken kertoi suurelle salille tämän tapahtuman, miten tämän lain valmistelu on edennyt, (Paavo Arhinmäki: Kekkonen vääryydellä valittiin!) tässä lakimietinnössä on monta parannusta siihen tilanteeseen, että puoluelaisissa oli pieniä valuvikoja. Eihän meidän nyt, hyvänen aika, jos me olemme kuitenkin ihan tavallisia ihmisiä ja teemme virheitä lakiesityksissämme ja kun niitä nyt korjataan sitten tällä keinoin normaalin hallituksen esityksen muodossa, kai oppositiota normaaliin parlamentaariseen aikaan tarvitse ottaa jokaiseen valmisteluun mukaan. Ymmärrän, että puoluelaisissa se on selvä asia, mutta pitäisikö meidän sitten jokaiseen pikkurisaukseen ottaa oppositio mukaan? Se ei ole parlamentarismia. Hallitus tekee esityksiä, suuri sali käsittelee, ja sillä sipuli. Ei tässä tarvita sen suurempia jorinoita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

17.31 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kristillisdemokraateilla ei ole perustuslakivaliokunnassa edustusta, ja sen takia olen jättänyt tänne teille pöydille jaetun pykäläesityksen huomenna äänestettäväksi. (Eduskunnasta: Ei ollut yksimielinen!) Tiettyyn rajaan asti pystyn ymmärtämään hyvin niitä historiallisia haavoja, jotka ovat jääneet ministeri Soinin sieluun. On todellakin niin, että se oli suomalaisen parlamentarismien mustia ajanjaksoja, kun Suomessa tehtiin poikkeuslakia presidentti Kekkonen uudelleen valitsemiseksi. Hyvä on muuten huomata, että silloinen Kristillinen Liitto oli ainut puolue, joka ei ollut mukana siinä rähmälläänolossa. Siinä mielessä katson, että on erittäin tärkeää tässäkin tilanteessa pohtia sitä, mikä on oikeus ja kohtuus. Olen tässä kysynyt itseltäni, että entä jos minulta lähtisi, puolueen puheenjohtajana kun olen, nyt neljä jäsentä tästä puolueesta omaan puolueeseen, niin olisinko sitä mieltä, että rahoitus kuuluu kokonaisuudessaan kuitenkin sille puolueelle, johon yksin jään. Minä en pystyisi sanomaan, että kyllä se kuuluu. Minun mielestäni tässä pitää oikeudenmukaisesti menetellä, ja sen tähden ajattelen, että vallankäyttäjän kypsyyttä osoittaa (Puhemies: Aika!) se, että valtaan päästyään hän ei käytä sitä omaksi hyväkseen.

17.33 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen iloinen siitä, että vuonna 72 ja tammikuussa 73 voimaan tullut epädemokraattinen suhmurointi vihdoinkin voidaan korjata, ja iloinen siitä, että vierustoverini — vieruskaverini — edustaja Zyskowitz (Naurua) näkee tämän päivän.

Arvoisa puhemies! Olen myös iloinen siitä, että itse sain sitten muutamaa vuotta myöhemmin syntyä nähdäkseni tämän päivän, kun tämä epädemokraattinen näytelmä saa päätöksen. Minun mielestäni se on ihan kunniakasta, että tämä hallitus sen nyt korjaa, jos eivätkö sitä muut hallitukset ole korjanneet.

Tässä esityksessä myös laajennetaan ilmoitusvelvollisuutta europarlamenttivaaleissa. Minun mielestäni olisi syytä pohtia myös sen laajentamista kuntavaaleissa koskemaan kaikkia ehdokkaita niin, että he kuitenkin ovat lautakunnissa tekemässä päätöksiä, ja olisi äärimmäisen tärkeää, että tämä avoimuus ulotettaisiin kuntavaaleissa kaikkiin ehdokkaisiin.

17.34 **Sampo Terho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on todettu, tänään kumotaan vanhan valtaperintön luoma tunkkainen tuotos, ei tosin aivan tänään mutta tänään viedään sitä eteenpäin. Vaalijärjestelmässämme äänestetään puoluetta eli viime kädessä aatetta ja sitä edustavaa liikettä. Kansalainen ei tiedä, kuka siltä listalta menee läpi, jota hän äänestää, vaan viime kädessä nimenomaan aatetta ja liikettä äänestetään. Silloin loikkaaminen on selvä äänestystoimen ja äänestyskäyttäytymisen mitätöinti. (Antti Lindtman: Sitä saa, mitä tilaa!) Tästä ei saa palkita. Siinä mielessä tämä on hieno ja erittäin moraalinen ratkaisu, joka korjaa historiallisen vääryyden, kuten täällä on sanottu. Seteliselkäränkaiset jäävät tästä eteenpäin ilman seteliä, ja silloin selkäränkakin puuttuu.

Onhan se hienoa, että täällä ovat Vennamon ja Kekkonen perillispuolueet yhdessä tätä purkamassa yksimielisesti opposition kanssa, joka tosin antaa tähän suloisen mausteen muutamilla katkerilla kommentteilla. — Kiitos. (Olavi Ala-Nissilä: Ei nyt pidä historiaa oikaista sentään liikaa!)

17.35 **Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ei missään tapauksessa ole tarkoitus, että oppositio otetaan mukaan jokaiseen risahdukseen, mutta tässä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

talossa on pitkä perinne siitä, että puoluelakia, vaalirahoitusta, myös Yle-rahoitusta samoin kuin viime kaudella alkanutta sote-yhteistyötä käydään parlamentaarisesti yhdessä, siis että sitä työtä tekevät oppositio ja hallitus yhdessä. Ja sen perinteen vaaliminen olisi jatkossakin tärkeää.

Haluaisin kysyä yhdestä pienestä yksityiskohdasta ihan yksimielisesti itseni kanssa. Kun tässä muutoksessa tulee nyt muutos vaali-ilmoitteluun — kun aiemmin ilmoituksessa on pitänyt olla maksajan nimi, nyt pitää olla maksaja — mitä se käytännössä tarkoittaa? Ulkoministeri Soini voisi vastata tähän kysymykseen, kun on paikalla. Kun olen ymmärtänyt, että tähänkään asti siitä ei ole tullut mitään seuraamuksia, jos se ilmoittajan nimi on sieltä puuttunut, miten tätä asiaa saadaan kuriin ja miten tämän nyanssin muuttuminen siihen vaikuttaa?

17.36 Annika Lapintie vas (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Siis tämä ei ole hallituksen esityksessä, vaan tämä on valiokunnan tekemä muutosesitys ja perustuu kuulemiseen, jossa kuulimme ministeri Lauri Tarastia, joka on kirjoittanut kirjan tästä kysymyksestä. Tarkoituksena on nimenomaan ollut, että kun on ilmoitus, niin jos ilmoituksessa on ehdokas ja sitten siinä on myös puolue, pidetään luonnollisena, että siitä ilmenee maksaja. Sitten on myös tämä raportointivelvollisuus, jonka Valtiontalouden tarkastusvirasto tarkistaa. Tämä muutos, että ilmoituksesta on käytävä ilmi maksaja, perustuu siihen. Tilanne, jossa tämä voisi olla erityisen aktualisoitunut, olisi sellainen, jossa jokin muu taho tekisi tällaista negatiivista mainosta jostakin ehdokkaasta ja haukkuisi häntä. Ja silloin sen ilmoituksen maksajan tulee käydä siitä ilmi. Eli tämä toivottavasti nyt selkeyttää tilannetta.

17.37 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin on nyt todistettu, että perussuomalaiset sai hallitusohjelmaan itselleen tärkeän pykälän, ja sen merkityksestä kertoo se, että tässä suuressa taloudellisessa kriisissä ja yhteiskunnallisessa mullistuksessa vain tämä on niin tärkeä asia, että ministeri Soini, puheenjohtaja, aivan erikseen tulee tänne siitä riemuitsemaan. Teille tärkeä yksinvaltiapykälä, joka varmistaa puoluejohdon ja puolueen säätiön asemat jatkossakin.

Edustaja Stefan Wallin sanoi, että eduskunnan ei tarvitsisi olla minkään puolueen tai perussuomalaisten portsari. On tietysti vähän sääli, että eduskunta joutuu olemaan perussuomalaisten terapeutti. On varsin erikoista, että laki säädetään ainoastaan sen takia, että saadaan korjattua joku historiallinen, muinainen vääryys. Toki voidaan ajatella näin, että hallitus haluaa korjata historian vääryyksiä, että tulee tilaa tulevaisuuden vääryyksille.

17.38 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä edustaja Harakan käsitys siitä, että tätä tehtäisiin yhden puolueen tai sen puheenjohtajan takia, on röyhkeä ja vailla totuusperustaa, vailla totuusperustaa. (Antti Lindtman: Mistä se tuli?) Aivan yhtä hyvin sosialidemokraatit ja heidän puheenjohtajansa, joka ei nyt muuten ole paikalla, ja säätiönsä voisivat myöskin toimia näin, jos teille sattuisi se, että huomaisitte, että sosialismi on menneisyyden aate, ja päättäisitte vaikka lähteä tuonne keskustaan päin. Tämä koskee kaikkia puolueita. Tämä ei ole ketään kohti lyöty.

Ja sitten haluan kyllä edustaja Essayahille sanoa, että kyllä olen hämmästynyt, että nyt kun Kristillisestä Liitosta, joka oli ryhdikäs, on tullut kristillisdemokraatit, niin te haluatte palkita puoluejuudakset siitä, mitä he tekevät.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

17.39 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meidän puolueestamme on lähtenyt väkeä, entisiä puolueen puheenjohtajia mukaan lukien, ja minun mielestäni jos ihminen kokee, että ei halua enää olla jossakin aatteessa mukana, niin silloin varmasti on ihan ok, että ihminen vaihtaa leiriä tai perustaa oman puolueen. Mutta väärin on suitsia ihmisten aatteellisuutta tällä tavalla puoluerahoituksella. Siinä mielessä itse taas olen puolestani hämmäntynyt ja hämmästynyt siitä, että kun ministeri Soinin, silloisen puolueen puheenjohtaja Soinin, kanssa istuimme vaalilakia uudistavassa työryhmässä — hänellä oli silloin kolmen kansanedustajan ryhmä, ja itse olin puoluesihteerinä seitsemän kansanedustajan puolueessa — jollakin tavalla tuntui, että siinä vaiheessa oli selkeä semmoinen nöyrä asenne siihen, että pienten puolueitten asemaa tulee auttaa. Ja jollakin tavalla nämä manööverit, mitä nytten hänen valtaan päästyään näen, tuntuvat hämmäntäviltä, ja olen kyllä siitä harmissani.

Niin kuin sanoin, ymmärrän tiettyyn (Puhemies koputtaa) rajaan asti näitä historian haavoja ja miksi tätä ollaan oltu tekemässä mutta en silti soisi, että käytetään lainsäädäntöoperaattia (Puhemies: Aika!) näitten haavojen tilkitsemiseen.

17.40 **Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Silloin kun istuttiin siinä komiteassa, silloin kolmihenkinen perussuomalaisen eduskuntaryhmä teki jo silloin tämän puoluelain muutosesityksen lakialoitteena, ja varmasti muistatte, että ajoimme siellä yhdessä pieniä puolueita suosivaa vaalilakia. Tämä on meidän pitkäaikainen linjamme. Me olemme olleet tällä pykälällä liikkeellä tämän oikeudenmukaisuuden, historiallisen vääryyden oikaisemisen takia. Ei sillä ole merkitystä, onko meillä ollut 1, 3, 5, 38 tai ensi kerralla vaikka 60. Tässä on kysymys siitä, että historiassa vietiin Suomen kansalta äänioikeus presidentinvaaleissa poikkeuslailla rauhan aikana ja tämän manööverin varmistamiseksi ostettiin rahalla tietty osa edustajista. Tätä häpeän päivää ollaan nyt korjaamassa. Ei tällä ole tämän päivän kanssa, sen enempää perussuomalaisen kuin vasemmistoliiton kuin vaikka RKP:nkään kanssa, (Puhemies koputtaa) tekemistä.

17.42 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En arvannutkaan, kun jäin seuraamaan tätä keskustelua, että tämä olisi näin historiallinen keskustelu, en todellakaan. Mutta haluan kyllä tukea eduskuntaryhmämme puheenjohtaja Lindtmanin näkemystä, että kyllä kuitenkin näen myöskin niin, että puoluelakia koskevat muutokset ja muut pitää sopia mieluummin laajemmalla pohjalla kuin hallitusohjelmaneuvoittelussa. Kyllä asia tällä tavalla on, että meillä voi jatkossa historiassa olla hyvinkin erikoisia hallituskokoonpanoja, ja en mielellään soisi, että niitä sitten siellä päätettäisiin ja sovittaisiin.

Ja sitten ihan ministeri Soinille: Käytätte sosialismi-käsitettä epähistoriallisesti. Tai en itse asiassa tarkasti ottaen tiedä, mitä te tarkoittitte. Mutta jos puhutte sosialidemokratiasta, puhukaa sosialidemokratiasta, (Puhemies koputtaa) tai jos haluatte käyttää sanaa "socialismi", niin puhukaa demokraattisesta sosialismista.

17.43 **Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä joku aika sitten myös, kun vihreät ja vasemmistoliitto halusivat parantaa suhteellisuutta — mikä sinänsä oikein oli — yhdistettiin tiettyjä vaalipiirejä Suomessa, mutta ei kaikkia vaalipiirejä. Myöskin voi katsoa, oliko se tilaustyö, mikä työ se oli ja kuka sen teki, tehtiinkö se parlamentarisesti. Tehtiinkö se parlamentarisesti? Käsitykseni on toinen. Kun tämä laki tehtiin, jolla nyt siis Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo, Etelä-Savo ja Kymi yhdistettiin,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

niin samalla ei yhdistetty Satakuntaa, samalla ei yhdistetty Lappia. Kun tämmöistä on tapahtunut aikaisempien hallitusten aikana, niin tässä hurskastelu on minun mielestäni kyllä aika suuressa roolissa, kun ruvetaan tämän asian kanssa toimimaan.

17.44 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja, anteeksi, ministeri Soini — ehkä pitää enemmän edustaja Soini puheenvuoroja — sanoi, että vasemmistoliitto halusi tehdä tämän muutoksen vaalipiirijakoon ja se tehtiin jotenkin parlamentarismien ulkopuolella. Täytyy sanoa, kun tunnen aika hyvin puolueen puheenjohtajana tätä historiaa, että me emme olisi halunneet tehdä tällaista vaalipiirijakoa, olisimme halunneet tehdä toisenlaisen. (Timo Soini: Te hyväksyitte!)

Tämä on minusta tärkeää nostaa esille myös sen vuoksi, että meidän vaalijärjestelmämme ei ole kaikella tapaa demokraattinen: nimittäin meillä on erittäin korkeita piileviä äänikynnyksiä (Sari Essayah: Edelleen!) — edelleen — näidenkin muutosten jälkeen, joten olisi tärkeää, että kaikkialla Suomessa äänellä on sama painoarvo, ja sen vuoksi meidän vaalipiirejämme pitäisi suurentaa tai tuoda tasauspaikkajärjestelmä. Tällä kannalla myös Perussuomalaiset oli silloin, kun se oli pieni puolue, mutta nyt kun esimerkiksi pyrittiin perustuslain muutokseen, jolla olisi kasvatettu mahdollisuutta kasvattaa vaalipiirejä, (Puhemies koputtaa) niin Perussuomalaiset, nyt kun hetkellisesti on vähän isompi, unohti nopeasti sen, (Puhemies koputtaa) mistä perussuomalaiset ovat tulleet ja mihin he ovat menossa takaisin.

17.45 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hieno asia, että vaalipiirikysymys tulee esille tässä kohtaa, koska vihreät ovat alunperin olleet kannattamassa nimenomaan koko maata, koko Suomea kattavaa vaalipiiriuudistusta. Sitä on ajettu ainakin kahdeksan vuotta eli siitä lähtien, kun ensimmäistä kertaa itse olin täällä mukana. Valitettavasti vain sillä kaudella ei saatu oppositiopuolueita kokonaisuudessaan tehdyn esityksen taakse, ja se aiheutti sen, että valtakunnalliseen ratkaisuun ei päästy. Mutta nyt, kun te ministerinä olette samaa mieltä näistä ongelmista ja siitä, että me olemme vain puolitiissä, kun vain muutaman alueen vaalikuviot on saatu selvitettyä, olen enemmän kuin iloinen, jos viette asiaa eteenpäin niin, että saadaan koko valtakuntaa koskien samat piilevät äänikynnysrajat ja samat pelisäännöt, joilla seuraaviin vaaleihin mennään. Annamme vihreinä kaiken tukemme tälle työlle.

17.46 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun tässä sosialidemokraatteja kuuntelee, niin tulee mieleen vanha klassinen amerikkalainen mainos, että "where is the beef?", 'missä pihvi?'. Te kovasti puhutte, että parlamentarismia pitäisi kunnioittaa, ja ei siinä mitään, mutta ette te kyllä varsinaisesti tunnu tätä hallituksen esittämää lakimuutosta vastustavankaan — että kyllä sitä tosiaan pihviä kaipaisi.

Täällä edustaja Lindtman on kysynyt, että saako sitä, mitä tilaa, kun äänestää perussuomalaisia. Otanpa yhden esimerkin, kun halusitte, että otetaan esille: Ajatellaan maahanmuuttoa. Tämä hallitus kiristää maahanmuuttopolitiikkaa, turvapaikkapolitiikkaa, tekee siitä, mitä perussuomalaiset ovat luvanneet. Miten tähän suhtautuu teidän puheenjohtajanne Rinne? Sanoo, että hyviä avauksia toimenpideohjelmassa, kannatamme kaikkia, mutta teidän meppinne Liisa Jaakonsaari taas värikkäin sanakäantein tyrää. Eli jos teiltä tilaa, niin ei kyllä todellakaan tiedä, mitä esimerkiksi maahanmuuttopolitiikan osalta sosialidemokraateilta saa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

17.47 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten täällä edustaja Terho aikaisemmin sanoi, todella ihmiset äänestävät puolueita, ja ainakin tuolta toreilta tulleen palautteen perusteella ne, jotka äänestivät perussuomalaisia, eivät näitä palkanalennuksia teiltä tilanneet. Mutta onko niin, että sitä saat, mitä tilaat?

Mutta, arvoisa puhemies, edelleen toistan, että on hienoa, että ulkoministeri Soini on nyt löytänyt virkamatkojensa ohessa ajan tulla tänne tästä asiasta keskustelemaan. Ymmärrän, että ette ole vastannut kysymykseen, ketkä hallitusneuvotteluissa tätä asiaa ajoivat ja miksei tätä kohtaa valmisteltu parlamentaarisesti. Nimittäin tämä vaalipiiriuudistus on hyvä esimerkki siitä, kun keskustan Korhonen aikanaan rikkoi tämän perinteen parlamentaarisesta valmistelusta, että päädyttiin siihen, mihin nyt päädyttiin. Sen takia, jos te nyt ette tähän halua vastata, sanokaa nyt, että edes jatkossa teidän linjanne on se, että kukin hallitus ei peukaloi puoluelakia, jossa esimerkiksi rahoitusta jaetaan, oman mielensä mukaiseksi. Silloin ollaan kyllä semmoisen valtion tiellä, jota ei viitsi edes tässä salissa mainita.

17.48 **Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minä olen nyt todella kiinnostunut huomenna, kun tästä "yksimielisestä" mietinnöstä äänestetään edustaja Essayahin esityksen pohjalta, mitä sosialidemokraatit tekevät. Mitä he tekevät? Äänestävätkö he eri tavalla kuin heidän asiantuntijakuulemiseen osallistunut ryhmänsä? Tekeekö samoin vasemmistoliitto? Mitä te teette? Se on ratkaisevaa, ei se, mitä puhutaan, vaan se, mitä tehdään.

Mitä tulee parlamentaariseen valmisteluun, olisi ollut aivan erinomaista, että olisi silloin saatu se järjestelmä aikaan, kun oltiin siellä työryhmässä. Sen työryhmän muuten torpasi käsitykseni ja muistini mukaan SDP:n puoluesihteeri silloin.

17.49 **Stefan Wallin r** (vastauspuheenvuoro): Puheenjohtaja! Tämä on aika mielenkiintoinen keskustelu, koska oikeastaan me emme välttämättä ole ministeri Soinin kanssa eri mieltä tästä itse asiasta. Minä olen itse sitä mieltä, että 40 vuotta sitten tapahtui tuplavääritys: poikkeuslaki ja tämä Lex Vennamo. Siitä ei ole kysymys.

Mutta kysymys on nyt periaatteellinen. Ministeri Soini kuvasi varsin hyvin tätä lain prosessia, miten hallitusohjelma kirjoitetaan ja sovitaan siitä, mitkä asiat, lainvalmisteluhankkeet tulevat siihen mukaan. Ei siinä mitään, olkoonkin että tämä kyseinen puoluelain muutos ikään kuin salakuljetettiin pöytäkirjamerkinnän muodossa tähän hallitusohjelmaan.

Kysymys on nyt siitä, onko oikein, olemmeko tulleet pisteeseen, jossa puolue, joka kokee olleensa tämmöisen historiallisen vääryyden kohteena vuonna yks ja kaks, heti valtaan päästyään pystyy sanelemaan tällaisen lainmuutoksen, jossa palataan siihen vanhaan asentoon. Tämähän on niin kuin Kekkonen kulttuuriin palaamista. Ette kai te väitä, ministeri Soini, että kokoomus ja keskusta olisivat olleet aloitteellisia, kun tätä asiaa otettiin hallitusohjelmaan? Itse kerroitte äsken, että te olette pitkään jo vaatineet tätä muutosta laki-aloitteiden muodossa.

17.51 **Sampo Terho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En käsitä nyt tätä valitusvirttä, mikä täällä pyörii. Eikö tämä päätös ollut yksimielinen? Nyt valitetaan, ettei se kelpaakaan. Eikö ollut tilaisuus antaa mielipiteet silloin?

Meillä on myös monta kertaa nyt heitetty tässä erilaisia lainauksia, muun muassa edustaja Lindtman kertoi omalla vaaliteltallansa kuulleen siitä, kuinka siellä on tyytymättömiä perussuomalaisia kohtaan. (Eduskunnasta: Demarien teltalla!) Ehkä on parempi, etten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

kerro, mitä kuulin meidän vaalitellemme teistä sanottavan. Te olette maininnut, että perussuomalaiset eivät vaikuta mihinkään muuta kuin tämä on se ainoa kohta. No, todella täällä jo kerrottiin siitä, että hallitus on juuri julkaissut 80-kohtaisen maahanmuutto-ohjelman tai turvapaikkaohjelman. Jos luulette, että siinä ei ole meidän kädenjälkeämme, niin kehotan teitä hieman tarkemmin vastaisuudessa seuraamaan politiikkaa.

Erityisesti ihmettelen tätä, että arvostelitte meitä siitä, että olemme saaneet vain yhden asian hallitusohjelmaan. Montakos te olette saaneet?

17.52 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositio on nyt päättänyt käyttää todella paljon voimia ja energiaa vastustaakseen kaikkea. Tällä kertaa te ette vastusta käytännössä, nyt te vastustatte vain periaatteessa.

Tämä yksimielisyys valiokunnassa kuulosti kyllä todella hyvältä, joten ilmeisesti äänestystulos on sitten sen mukainen. Huonot päätökset on voitava purkaa. Tässä on kysymys siitä. Kesti näin kauan ennen kuin perussuomalaiset pääsi hallitukseen, jotta voimme aloittaa näiden huonojen päätösten purkamisen. Nyt on kysymys ryhdin parantamisesta. Siitä tässä on kysymys.

17.52 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuossa ministeri Soini muisteli juuri sitä Lauri Tarastin vaalityöryhmää. Siellähän me säädimme esityksen siitä, että meillä olisi tällainen valtakunnallinen tasauspaikkajärjestelmä. Jos nyt aivan oikein muistan, niin siinä vaiheessa sitten teidän puolueenne kasvoi pienestä suureksi, ja kun kaksilla valtiopäivillä tämä asia piti hyväksyä, niin sitten siellä toisessa äänestyksessä ei enää löytynytäkään perussuomalaisten tukea tälle esitykselle. (Eduskunnasta: Kyllä!) — Se ei mennyt läpi. (Eduskunnasta: Ei se koko esitys mennyt läpi!) — Minun mielestäni se kaatui vasta eduskunnassa. En lähde kiistämään. Voi olla, että sitä ei sitten viety enää pidemmälle eteenpäin. — Mutta joka tapauksessa, kun nyt perussuomalaiset on suuri puolue, (Eduskunnasta: Ai suurin?) niin toivoisin, että aivan samalla innolla, aivan samalla innolla, lähtisitte nyt tätä vaalilain epäkohtaa korjaamaan kuin millä olette nyt tätä puoluetuen epäkohtaa, omasta mielestänne epäkohtaa, korjanneet. Siinä mielessä voin sanoa, että tämänkin stiplun vois in aivan hyvin unohtaa, mikäli nyt voisitte luvata, että hallituksessa lähdette tekemään kaikkenne sen eteen, että meillä olisi demokraattisempi vaalilaki, joka ei todellakaan näitä piileviä ja korkeita äänikynnyksiä enää pitäisi sisällään.

17.54 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosialidemokraattien puheet ovat nyt kyllä pahasti ristissä. Perustuslakivaliokunnassa teiltä ovat edustajina edustajat Guzenina, Kantola ja Skinnari, ja he ovat yhtyneet tähän mietintöön yksimielisesti. Nyt te vaaditte, että olisi pitänyt valmistella toisella tavalla, parlamentaarisesti. Mikä olisi sitten ollut se ero parlamentaarisella valmistelulla ja sillä, mikä on meillä nyt perustuslakivaliokunnan perusteellisen työn jälkeen tehdyssä mietinnössä, (Jukka Gustafsson: Emmehän me mietintöä ole kritisoineet!) jonka ovat allekirjoittaneet nämä teidän kolme edustajaa? Eli johdonmukaisuutta pitää teiltä nyt kyllä peräänkuuluttaa.

Mutta niin kuin täällä kuulimme, edustaja Jaakonsaari esimerkiksi esittää maahanmuutosta aivan eri linjaa kuin puheenjohtaja Rinne. Aivan käsittämätöntä. (Paavo Arhinmäki: Se on hyvin tuttua myös perussuomalaisille!)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

17.55 **Kimmo Kivelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nimenomaan viime eduskuntakaudella perustuslain muutosesitys hylättiin. Perussuomalaisethan olisivat nimenomaan edelleen olleet sillä kannalla, että tämä suhteellisuus ja alueellisuus olisivat toteutuneet, kun olisi nimenomaan siirrytty tähän tasauspaikkajärjestelmään. Ja edustaja Essayah muistaa aivan hyvin tältä kaudeltakin, kuinka esimerkiksi minä olen puhunut tämän asian puolesta, että sekä suhteellisuus että alueellisuus toteutuisi. (Välihuutoja)

Vielä edustaja Wallinille: vaikka tätä yleisesti nyt jopa historioitsijat kutsuvat ja googlaamalla löytyy, että tämä on Lex Vennamo, alkujaan Lex Vennamo on tarkoittanut sitä, että edustajaehdokas voi olla ehdokkaana vain yhdessä vaalipiirissä.

Puhemies Maria Lohela: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Meri, Essayah, Lindtman ja Soini. Sitten mennään puhujalistaan.

17.56 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on oikeastaan tullut käytettyäkin tämä minun puheenvuoroni, eli minä olisin halunnut muistuttaa nimenomaan tästä, että jopa meidän puolueohjelmassamme oli näitä maahanmuuttolinjauksia. Myöskin edustaja Sampo Terho tuossa kertoi näistä, että kyllä meillä on tosi paljon näitä asioita tullut sinne. Meille on ollut tärkeätä myös pieneläkeläisten asema. Me saimme myös esimerkiksi tämän... (Paaavo Arhinmäki: Päätitte sitten leikata niitä!) — 300 000 pienituloista saa nyt sen Yle-veron alennuksen, ja sitten tämä eläkkeensaajan asumistukiasia, tämä leikattiin. Kyllä meillä ovat nämä asiat ihan lähellä sydäntä, turha sitä on vähätellä.

Olisin vain kysynyt, että kun edustaja Arhinmäkikin vastustaa täällä kaikkea, ilmeisesti piditte näitä hallituksen maahanmuutto-ohjelmia erittäin huonoina, niin kertoisitteko te, kun te vastustatte ihan kaikkea, mistä te otatte ne rahat ihan tähän kaikkeen. Että velkaa, velkaa, velkaa, koska maahanmuuttoakaan ei saa yrittää hallita. (Eduskunnasta: Mikä on vasemmiston vaihtoehto?)

17.57 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kivelälle: saattaa olla, että olette puhuneet tästä asiasta, mutta kun viimeksi tästä asiasta äänestimme, niin ainoastaan vihreät ja kristillisdemokraatit täällä olivat sitä mieltä, että meidän pitäisi saada demokraattisempi vaalilaki aikaiseksi. (Kimmo Kivelän välihuuto)

Minun mielestäni on nyt hyvä, että vaikka tämä hallituksen esitys käsittelee nyt ennen kaikkea tätä vaalirahoitusta ja sen tarkastamista, niin on todella tärkeää, että meillä syntyisi yhteinen tahto tässä salissa, että meidän pitää saada demokraattinen vaalilaki aikaiseksi. Kun nyt ollaan menossa näihin itsehallintoalueisiin, niin siinä on taas seuraava mahdollisuus joko olla demokraattinen ja huomioida suhteellisuus ja alueellisuus tai jälleen kerran käyttää sitä valtaa ja tehdä piilevät korkeat äänikynnykset ja pitää huoli siitä, että siellä itsehallintoalueilla ei ole esimerkiksi pienten puolueitten edustusta puhumattakaan siitä, että siellä olisi esimerkiksi sitoutumattomien edustusta tai jotakin vastaavaa, mitä tänä päivänä näemme kunnallispolitiikassa. Tämä on yhteinen vetoisuus. Pidetään nyt edes tästä asiasta huolta, jos ei muusta olla pystytty pitämään, että näissä itsehallintoalueitten valtuustoissa sitten olisi varmasti myöskin demokraattisuus voimassa.

17.58 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun tämä debatti tässä nyt alkaa loppua, niin vielä kerran todella täytyy kiittää, että tämä oli nyt se asia,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

jonka vuoksi ulkoministeri Soini täällä jaksoi meidän kanssamme hieman debatoida. (Jukka Gustafsson: Hän on kohtelias mies!)

Ehkä nyt vielä vähän tästä menettelystä. Niin kuin me olemme tottuneet ja hyvä periaate on ollut, perustuslakivaliokunta ikään kuin toiminnassaan yrittää pysyä tavallaan päivänpolitiikan yläpuolella tai ulkopuolella. Minusta ne näkökohdat, jos niitä on siellä punnittu, painavat, ja minusta se on sinänsä ihan hyvä periaate. Tai minä toivon, että te ette ainakaan hirvittävästi etukäteen politisoi perustuslakivaliokunnan toimintaa, ja tämä on yksi arvo. Kun historiallisesti aina nämä puoluelakiin liittyvät muutokset ainakin minun elinaikanani on käsitelty parlamentaarisesti, niin ymmärrän, että sen takia ne ovat ainakin tähän mennessä menneet sieltä läpi. Mitä tulemme sitten tekemään tässä täällä salissa, niin sehän on se, joka ratkaisee, ja tulette sen huomenna näkemään.

Mutta, ministeri Soini, kysyn nyt teiltä vielä sen, että kun sanoitte, että teidän mielestänne on hyvää parlamentarismia se, että hallitus tekee esityksen, siis puoluelakia koskevan, ja sitten se tuodaan käsittelyyn, niin toivon, että voisitte nyt antaa semmoisen signaalin, että te olette sitä mieltä, että jatkossa näin ei tultais tekemään, (Puhemies koputtaa) koska se avaa todella synkeän näkymän. Olisi hyvä, että siihen edes suostuisitte, vaikka nyt tämä Lex Soini menisikin eteenpäin hallituspuolueiden voimin.

18.00 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä, että tulee selväksi tämä historiallinen konteksti ja se, miksi tämä historiallinen vääryys oikaistaan — uskon, että se teille sosialidemokraateille käy oikein hyvin. Sitteeraan sosialidemokraatti Lasse Lehtistä, joka silloin itse oli eduskunnassa. 10.8.2014 hän kirjoitti Helsingin Sanomissa näin:

"Kun poikkeuslakiesitys annettiin, Kekkonen jääväsi itsensä viiden minuutin ajaksi. Sinä aikana presidentin tehtäviä hoiti pääministeri Sorsa ja asian esitteli vt. presidentille vt. oikeusministeri Kristian Gestrin. Kaksi päivää myöhemmin tästä tehtiin eduskunnalle virkatoimien lainmukaisuudesta kysymys, ja hallitusmuoto ei tunne viiden minuutin esteellisyyttä. Oppineet juristit Paavo Kastari, Veli Merikoski ja Mikael Hidén joutuivat myöntämään, että menettely oli ollut virheellinen. Jos eduskunnan perustuslakivaliokunnan enemmistö olisi todennut saman, pääministeri ja oikeusministeri olisi jouduttu asettamaan syytteen valtakunnanoikeudessa." (Puhemies koputtaa)

Tämä siis Lasse Lehtisen tekstiä. Tämä on se historiallinen konteksti, johon tämä liittyy. Ja tämä on nyt se vääryys, joka oikaistaan.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Yksi vastauspuheenvuoro vielä, edustaja Arhinmäki, sen jälkeen puhujalistaan.

18.01 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Meri täällä kritisoi sitä, että vastustan kaikkea hänen mukaansa. En minä ole tätä lakiesitystä täällä vastustanut. (Eduskunnasta: Ette niin!) Myös kysyitte, millä meillä on varaa tämän yhteiskunnan ylläpitämiseen. Sillä, että entistä useampi on töissä. Meidän suurin ongelmamme on työttömyys, ja meidän pitää saada työttömyys nujerrettua.

Nyt kun kerrankin ministeri Soini on paikalla, niin esitän teille kysymyksen. Te eilen välikysymyskeskustelussa kerroitte, että pakkolait on se teidän ykköskeinonne parantaa työllisyyttä. Ministeri Lindström lupasi, että yli 30 000 työpaikkaa tulee sillä. Tänään on julkaistettu lausunnot, jotka on annettu pakkolaeista. Eivät mitkään kaiken maailman dosentit

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

vaan tällä kertaa professorit ovat niistä lausuneet, ja jokainen näistä sanoo, että näihin ei päästä. Mitkä ovat teidän keinonne parantaa työllisyyttä, kun professorit lausunnoissaan, jotka he ovat tänään julkistaneet, sanovat, että tällä ei työllisyyttä paranneta? (Puhemies koputtaa) Se tarkoittaa sitä, että meidän valtiontalous menee entistä heikompaan suuntaan.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Tähän ministeri Soini haluaa vielä vastata, olkaa hyvä, minuutti.

18.02 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eilen, kun välikysymystä käsiteltiin, jouduin lähtemään tapaamaan Ban Ki-moonia, YK:n pääsihteerii. Olen todella iloinen, että pääsin tänään paikalle. Kun tämä lähetekeskustelu oli, niin silloin olin virkatehtävissä, en päässyt paikalle. Arvostan kovasti tätä värikästä debattia, se on ollut reilua ja juurevaa. Mutta, edustaja Arhinmäki, tämä hallitus pyrkii työllisyyden parantamiseen. Edellinen hallitus, jossa kestitte osan aikaa mukana, lupasi 100 000 työpaikkaa. Mitä tuli? Eipä tullut juuri mitään.

Arvoisa rouva puhemies! Aivan lopuksi, kun nyt sitten sanotaan, että mihinkä se Soini nyt menee, kerron, että menen hoitamaan virkatehtäviäni. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt mennään puhelistalle, on mahdollisuus sitten vielä käyttää niitä puheenvuoroja. Puhelistalta ensimmäisenä edustaja Essayah, olkaa hyvä.

18.03 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Perustuslakivaliokunta on todellakin, aivan niin kuin ministeri Soini täällä on sanonut, puoltanut tätä hallituksen esitystä, ja tässä lakiesityksessähän on paljon sinällään ihan kannatettavaa ainesta. Erityisen tärkeänä demokratian kannalta pidän sitä, että eduskunnan ulkopuolisten pienpuolueitten asemaa ollaan tässä myös selkeästi kohentamassa. Tosin täytyy huomauttaa, että tätäkään ei olisi tapahtunut, ellei tähän olisi Etyjin puolelta suosituksin puututtu. On tärkeää myöskin, että tämä puoluerahoituksen jakaminen tapahtuu tulevaisuudessa demokraattisemmin ja auttaa sitä, että uusilla puolueilla on mahdollisuus nousta helpommin parlamenttiin.

Tässä laissa todetaan, että puoluetukea voi jatkossa saada sellainen puolue, joka saa vähintään sen 2 prosenttia valtakunnallisesta kannatuksesta eduskuntavaaleissa, ja tässä yhteydessä käsiteltiin lakialoitetta, jossa tätä prosenttia oli viety vielä alaspäin, mutta perustuslakivaliokunta puolsi tätä hallituksen esityksen linjaa. On myös tärkeää, että puoluetukea saavaa puoluetta ei poistettaisi puoluerekisteristä, vaikka se ei olisikaan saanut kansanedustajan paikkaa kaksissa peräkkäisissä eduskuntavaaleissa, koska noitten kannatuskorttien keräämisessä on kova työ ja siinä mielessä, jos puolueen toiminta kuitenkin jatkuu, on turhaa sitten ikään kuin tällaisen rekisteriviranomaisen olla vaatimassa näyttöä uudesta kannatuksesta.

Sitten tähän puolueitten valvontaan ja myöskin vaalirahoituksen valvontaan. Täällä edustaja Lapintie valiokunnan puheenjohtajana hyvin esitteli sitä, että oli pohdinnassa, että esimerkiksi tähän vaalirahoituksen valvontaan olisi tullut jonkinlaisia lisäehtoja ehdokkaille, mutta sitten asiaa ja myöskin asiantuntijoita kuultuanne ette tehneet muutoksia näihin. Minusta on tärkeää säilyttää sellainen tasapaino, jos esimerkiksi ajatellaan kunnallisvaaleihin ehdolle lähteviä henkilöitä, että kunnallisvaaleihin ehdolle lähtevällä henkilöllä ei saa olla ainakaan syynä jättäytyä pois ehdokkuudesta se, että pelkää sitä byrokratiaa,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

mikä mahdollisesti saattaa seurata siitä, että joutuu avaamaan erilaisia vaalitilejä ja pitämään erilaisia rekistereitä ynnä muita ynnä muita. Minun mielestäni nämä nykyiset vaatimukset, mitkä tällä hetkellä ovat, eli on pidettävä kirjaa ja on pystyttävä näyttämään, mistä vaalituki on tullut, ovat sinällensä riittäviä.

Puoluetuen valvonta on tarkoitus siirtää oikeusministeriöltä Valtiontalouden tarkastusvirastolle, ja siellä oli todettu, että tämä ei sinällensä aiheuta minkäänlaista jääviysongelmaa Valtiontalouden tarkastusvirastolle, ja erittäin hyvä. Sitten myöskin tarkastusviraston oikeus laajennettaisiin presidentinvaaleissa näihin tukiyhdistyksiin ja ilmoitusvelvollisuus vaalirahoituksesta Euroopan parlamenttivaaleissa laajennettaisiin koskemaan myöskin toista varaedustajaa. Pidän tätä jälkimmäistä myöskin tärkeänä, koska kyllähän 2014 kevään vaalien jälkeen nähtiin se, että kun vaaleja tulee useat peräkkäin ja vähän eri rytmissä, niin se aiheuttaa sellaisia tilanteita, että osa poliitikoista miettii, missä aikoo nyt sitä kansaa loppujen lopuksi edustaa.

Täällä käytiin äsken aika värikäs debatti siitä esityksen kohdasta, jossa tosiaankin sitten tätä puoluerahoitusta ollaan nyt muuttamassa siten, että jos yli puolet puolueen edustajista jättää puolueen, niin silloin myöskin puoluerahoitusta ei enää heidän mukaansa anneta vaan se pysyy tässä puolueessa. Niin kuin sanoin, ymmärrän kyllä tätä historiallista kontekstia ja ymmärrän myöskin sitä, mitä haavoja tämä on voinut jättää yksittäisen poliitikon sieluun, mutta kuitenkin pidän hyvin erikoisena tätä tapaa, millä tätä nyt lähdetään korjaamaan.

Todella, niin kuin debatissa totesin, itseltäni kysyin, että entä jos omalla kohdallani näin tapahtuisi omassa puolueessa, ja katsoisin kyllä niin, että en olisi oikeutettu pitämään vaikkapa yhdellä hengellä sitten koko sitä puoluetukea, mikä puolueelle olisi tulossa. Siinä mielessä toivon, että tälle kohdalle, kun olen nyt jättänyt sen esityksen siitä, että tätä pykäläkohtaa ei lähdettäisi muuttamaan, huomenna sitten täällä salissa myöskin saisin muilta puolueilta kannatusta, koska olen ymmärtänyt, että perustuslakivaliokunnassa on aina se tapa, että siellä ei nyt lähdetä hyvin herkästi antamaan näitä vastalauseita mietintöihin ja siellä pyritään katsomaan sitä esityksen kokonaisuutta. Siinä mielessä toivon, että niilläkin henkilöillä, jotka siellä kenties ovat olleet sitä mieltä, että antaa mennä sen nyt yksimielisenä eteenpäin, olisi mahdollisuus olla tukemassa kuitenkin sitten tätä mielestäni demokraattista näkemystä, että tälle kohdalle ei tehdä muutoksia.

Ehkä vielä lyhyesti se, että kaikkein tärkeintä olisi se, että meillä olisi tulevaisuudessa sellainen vaalilaki, joka antaa demokraattisen tuloksen, eli täällä eduskunnassa olisi juuri sellainen määrä kansanedustajia niillä puolueilla kuin mitä kansa on oikeasti äänestänyt, eli vaalijärjestelmä ei saisi vaikuttaa siihen.

18.08 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa rouva puhemies! Kun käsitellään hallituksen esityksiä, joissa on tarkoitus leikata työssä käyvien palkkoja, leikata eläkkeitä, leikata työttömiltä, ei ministeri Soinia, perussuomalaisten puheenjohtajaa, ole salissa näkynyt perustelemassa esityksiä, ei vastaamassa opposition kysymyksiin. No, tänään, kun on käsittelyssä puoluelain muutos, yllättäen tällä kertaa ministeri Soinilta löytyi aikaa. Tosin siinä vaiheessa kun tuli kysymys esimerkiksi pakkolaeista, kun kysyttiin siitä, että leikataan pienipalkkaisilta sairaanhoitajilta, opettajilta, lastenhoitajilta ja lähihoitajilta, niin johan ministeri Soinilla tuli kiire virkatehtäviin. Takin reunat vain liehottivat, kun ministeri Soini poistui salista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakimuutos sinänsä on ihan kannatettava, mutta otin tämän puheenvuoron alun perin sen vuoksi, että halusin nostaa muutamia seikkoja, jotka jatkossa vaalilakeja, puoluelakeja, vaalirahoituslakeja pohdittaessa pitäisi muistaa ottaa esille. Ensimmäinen seikka on se, että vaali vaalilta yksittäisten ehdokkaiden vaalikampanjoiden koko on kasvanut taloudellisesti. Tämä laittaa eri puolueista tulevia ehdokkaita eriarvoiseen asemaan mutta myös puolueen sisällä olevia. Tulee kilpavarustelua. Se ei ole demokratian kannalta hyvä asia. Ja demokratian ja kaikkien osallistumismahdollisuuksien vuoksi olisi tärkeää, että jatkossa rajoitettaisiin kampanjoiden kokoa taloudellisesti, ja toisaalta tällä tavalla ei tulisi painetta kerätä niin suuria kampanjakassoja ja sitä kautta ehkä jäädä myös kiitollisuudenvelkaan tukijoille. Sen vuoksi ehdottaisinkin, että kun jatkossa lakeja valmistellaan, niin tulisi selkeät ylärajat siihen, kuinka paljon kampanjoihin yksittäinen ehdokas voi käyttää rahaa. Tämä olisi tasa-arvoista kaikkien ehdokkaiden näkökulmasta. Tällaisia rajoja voisivat olla esimerkiksi kunnallisvaaleissa 10 000 euroa, eduskuntavaaleissa 30 000 euroa ja europarlamenttivaaleissa 50 000 euroa.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä keskustelussa aikaisemmin viitattiin myös toiseen, vielä merkittävämpään epäkohtaan, mikä meillä on demokratian ja vaalituloksen toteutumisen kannalta. Se on se, että meillä on eri puolilla Suomea erikorkuisia piileviä vaalikynnyksiä. Uudellamaalla puolue saa huomattavasti, huomattavasti pienemmällä ääniosuudella valituksi kansanedustajan kuin joissain toisissa vaalipiireissä. Kun Perussuomalaiset oli vielä pieni puolue, Perussuomalaiset kiinnitti voimakkaasti huomiota tähän epäkohtaan. Toivoisin, että nyt kun alkuinnostuksesta, hetkellisestä noususta suureksi puolueeksi on toivuttu, huomataan ja muistetaan se, mistä on tultu — politiikassa on aina tärkeää muistaa, mistä on tultu, ja erityisesti tilanteessa, jossa Perussuomalaisten kannatus sulaa ja tiedetään, että Perussuomalaiset on takaisin menossa sinne, mistä puolue on tullut — ja tähän puututtaisiin.

Kaikkein oikeudenmukaisin järjestelmä olisi se, että meillä olisi tasauspaikkajärjestelmä meidän vaaleissa, niin että jokainen puolue saa juuri sen määrän kansanedustajia kuin valtakunnallisesti saa kannatusta. Toinen mahdollisuus on se, että vaalipiirien kokoa kasvatetaan. Viime vaaleissa oli kaksi uutta vaalipiiriä: uudistettiin Kymen ja Etelä-Savon vaalipiirit ja sitten toisaalta Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon vaalipiirit. Tämä ei ollut optimaalinen ratkaisu. Sen vuoksi tehtiin myös perustuslain muutos, jossa olisi mahdollisuus, että Suomessa olisi vähemmän vaalipiirejä, se alaraja olisi matalampi, jolloin vaalipiirit olisivat suurempia ja jolloin piilevä äänikynnys putoaisi. Valitettavasti tämä ei mennyt perustuslakivaliokunnassa tällä kertaa läpi ja tämä esitys kaatui. Mutta kun haluamme kehittää demokratiaa ja vaalijärjestelmää oikeudenmukaisempaan suuntaan, pitäisi huomioida se, että kampanjoihin tulee katot, ne eivät ole liian suuria yksittäiselle ehdokkaalle taloudellisesti ja toisaalta jokainen puolue saa oikeudenmukaisen osuuden kansanedustajapaikkoja suhteessa ääniin. Näitä toivoisi yhtä ponnekkaasti perussuomalaisten puheenjohtajan, ministeri Timo Soinin ajavan kuin ajoi (Puhemies koputtaa) tätä pientä muutosta tähän vaalirahalakiin. Tämä tulee hyödyttämään tulevaisuudessa perussuomalaisia, kun kannatus on jälleen sulanut sinne pienen puolueen tasolle.

18.14 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat! Täällä käytiin värikästä keskustelua asiasta reilun 40 vuoden takaa, 70-luvun ensimmäisiltä vuosilta, jolloin epädemokraattinen suhmurointi sai aikaan lainsäädäntöä ja myös presidentin valinnan tässä maassa. Kyllä itse hieman sitä ihmettelen, minkä takia näin kauan piti elää,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

ennen kuin tämä asia korjataan. Ja siitä kyllä haluan antaa kiitosta tälle hallitukselle, että tämä asia nyt korjataan. Se ei varmasti ollut tälle maalle kunniaksi eikä varsinkaan kansanvallalle ja demokratialle, mitä silloin Kekkonen johdolla ja keskustan johdolla ja smp:läisten johdolla tässä maassa tehtiin. Tässä esityksessä siis korjataan tuo epäkohta. Itse kyllä näen niin, että tänne ei kukaan tule yksin vaan tänne tullaan puolueiden edustajina, ja näen sen hyvin luontevana, että tämä epäkohta nyt korjataan.

Tässä esityksessä myös puoluelain nojalla maksettavan valtionavustuksen eli kansan suussa puoluetuen käytön valvonta siirretään oikeusministeriöltä Valtiontalouden tarkastusvirastolle, mikä on hyvä ja kannatettava esitys. Puoluetukea voisi jatkossa saada eduskuntapuolueiden lisäksi myös puolue, joka saa vähintään 2 prosentin valtakunnallisen kannatuksen eduskuntavaaleissa. Tämä on myös hyvä demokratiaa ja avoimuutta lisäävä esitys.

Sitten se, että puoluetukea saavaa puoluetta ei myöskään poistettaisi puolueräkisteristä, vaikka se ei olisi saanut kansanedustajapaikkaa kaksissa peräkkäisissä eduskuntavaaleissa: Itse pohdin, kun tämä esitys hallitukselta tuli, että minkä takia sitten ne puolueet poistetaan puolueräkisteristä, jotka eivät tuota äänikynnystä ja valtakunnallista kannatusta ole saavuttaneet. Sekin luo paljon byrokratiaa. Voisi miettiä järjestelmää, missä valvonta olisi toisentyypinen ja voisimme edetä niin, että kun puolueita syntyy, ne voisivat elää sitten sen ajan, kun niillä on toimintaa, mikä täyttää tietyt vaatimukset.

Tässä esityksessä ilmoitusvelvollisuus vaalirahoituksesta europarlamenttivaaleissa laajennetaan koskemaan myös toista varaedustajaa ja myös presidentinvaaleissa tukiyhdistyksiä. Pidän näitä myönteisinä asioina. Tässä perustuslakivaliokunnan mietinnössä todetaan, että "valiokunta katsoo, että ehdotetut muutokset lisäävät vaalirahoituksen läpinäkyvyyttä, hälventävät epäilyjä ehdokkaiden riippumattomuutta vaarantavista taustakytköksistä ja lisäävät luottamusta julkisen vallankäytön puolueettomuuteen". Näin se on.

Mutta olen kyllä vahvasti eri mieltä edustaja Essayahin ja kristillisdemokraattien kanssa siitä, että tiukennuksia ei pitäisi tehdä kuntavaaliehdokkaisiin. Minun mielestäni ennen muuta siellä tällä vaalirahoituksella on aivan merkittävä rooli. Itse olen esittänyt, että vaalirahoitusvelvollisuus olisi kaikilla kuntavaaliehdokkailla. Meillä kunnissa tapahtuu hyvin yleisesti sitä, että lautakuntiin, vaikkapa tekniseen lautakuntaan, rakennuslautakuntaan tai tämäläisiin, tulee paljon niitä edustajia, jotka eivät tule valtuustoon valituiksi. Nämä toimielimet käyttävät erittäin paljon valtaa monissa sellaisissa asioissa, joissa voi löytää juuri näitä kytköksiä vaikkapa vaalirahan ja päätöksen välillä, vaikkapa kaavoituskysymyksissä, kauppapaikoissa, mikä kauppa saa kaupan mihinkin, ja tämäläisiä ratkaisuja. Minun mielestäni avoimuutta lisäisi se, että vaalirahavelvollisuus olisi kaikilla kuntavaaliehdokkailla tulevaisuudessa.

Itse en ole nähnyt järkeväksi edustaja Arhinmäen esittämää vaalirahakattoa. Se on erittäin ongelmallinen siinä mielessä, että meillä ehdokkailla on erilaisia taustoja, joista tulemme. Toiset saavat niin sanottua ilmaista mainosta — ovat tunnettuja — ja näkyvyyttä, ja toiset tulevat taas erilaisesta taustasta. Taikka toinen saa suuren ladonseinän ilmaiseksi mainospaikakseen, toisella ei ole maanviljelijäystävää, ja hän ostaa tuon mainospaikan Clear Channelilta tai joltain muulta toimijalta. Minun mielestäni näitä ei ole syytä lähteä rajoittamaan. Mutta sen sijaan voisi miettiä sitä, pitäisikö vaalirahoitukseen voida käyttää vain sellaista rahaa, josta on maksettu verot. Itse olen myös ehdottanut, että kirjanpitosoinen vaalirahailmoitus olisi ehkä se järkevin ja läpinäkyvyyden (Puhemies koputtaa)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

kannalta oikea eli jokainen ehdokas tekisi kirjanpidon omasta rahoituksestaan ja sen mukaan voitaisiin silloin tulot ja menot aukottomasti todistaa. — Kiitos.

18.20 Simon Elo ps: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksen tavoitteena on selkeyttää vaalirahoituslainsäädäntöä, lisätä vaalirahoituksen läpinäkyvyyttä, parantaa valvonnan puolueettomuutta ja edistää pientä kannatusta saaneiden puolueiden taloudellista asemaa. Oikeusministeriö asetti eduskunnan kannanoton johdosta parlamentaarisen työryhmän marraskuussa 2014 selvittämään vaali- ja puoluerahoituslainsäädännön tarkistamista. Hallituksen tekemät esitykset perustuvatkin tämän työryhmän yksimieliseen mietintöön lukuun ottamatta hallitusohjelmakirjausta.

Avoimet ja rehelliset vaalit ovat toimivan demokratian kulmakivi. Kuten perustuslakivaliokunta mietinnössään toteaa: "Keskeinen osa avoimuutta on, että äänestäjillä on mahdollisuus saada tietää, mistä puolueet tai muut ehdokkaita asettavat mielipidesuunnat ovat saaneet kampanjaansa merkittävää rahoitusta." On hyvä, että vaalirahoituksen ilmoitusvelvollisuus laajenee europarlamenttivaalien toisiin varaedustajiin. Europarlamenttiin voidaan nousta käytännössä toiseltakin varasijalta, sillä siirtymät toisiin tehtäviin ovat varsin tavanomaisia. Muutos siis lisää vaalirahoituksen läpinäkyvyyttä ja lisää myös luottamusta ehdokkaiden riippumattomuuteen.

Puoluetuen myöntämisperusteita laajennetaan siten, että myös eduskunnan ulkopuolelle jäävät puolueet voivat saada tukea, mikäli ne saavuttaisivat eduskuntavaaleissa vähintään 2 prosentin valtakunnallisen kannatuksen. Puoluetukea saavaa puoluetta ei myöskään poistettaisi puolerekisteristä, vaikka se ei olisi kaksissa edeltäneissä vaaleissa saavuttanut edustajanpaikkoja. On todettava, että 2 prosentin valtakunnallisen kannatuksen raja on korkea. Näin ollen ehdotus ei käytännössä johda kovin usein tilanteisiin, joissa puoluetukea maksettaisiin myös eduskunnan ulkopuoliselle puolueelle. Taloudelliset vaikutukset jäävät siis vähäisiksi. Vuoden 2015 eduskuntavaaleissa yksikään puolueista, jotka eivät saaneet kansanedustajapaikkaa, ei saavuttanut 2 prosentin valtakunnallista kannatusta. Pienpuolueista suurimman valtakunnallisen kannatuksen eli 0,8 prosenttia sai Piraattipuolue. Tällä vaalikaudella muille kuin eduskuntapuolueille ei siis todennäköisesti tulisi maksettavaksi puoluetukea.

Arvoisa puhemies! Kuten perustuslakivaliokunta katsoo, niin hallituksen esitys on kuitenkin periaatteellisesti tärkeä demokraattisen keskustelun ja moninaisuuden edistämisen kannalta. Kansainvälinen vertailu ja historian tarkastelu osoittavat, että uusien puolueiden on vaikea päästä Suomen eduskuntaan. Esimerkiksi perussuomalaisilla ja vihreillä kului useampi vaalikausi juurruttaa itsensä suomalaiseen puoluekenttään. Näin ollen jatkossakin on syytä yhä tarkastella keinoja, joilla Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö Etyjin demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston vuonna 2011 Suomelle antamiin suosituksiin voidaan parhaiten vastata.

Hallitus esittää puoluelain 9 §:n 1 momentin muuttamista niin, etteivät vaalikauden aikana tapahtuvat kansanedustajan siirtymiset vaikuta puoluetuen määrään. Tässä on luonnollisesti kyse siitä, mistä ulkoministeri Soini puheenvuorossaan voimallisesti kertoi. Nähdäkseni muutos vahvistaa eduskuntavaaleissa annetun äänen painoarvoa ja äänestäjänsuojaa, sillä vaalikauden aikana tapahtuvat edustajien siirtymiset eivät ole äänestäjien päätös, vaan kansanedustajan oma tahto ja päätös. On huomattava, että Suomen vaalijärjestelmässä äänestetään ensisijaisesti puoluetta ja toissijaisesti yksittäistä henkilöä tämän puolueen listalla. Äänestäjä todennäköisesti olettaa valitun edustajan edustavan oman linjansa lisäksi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

si myös puolueen yleistä poliittista linjaa, jolle äänestäjä antaa tukensa lähtökohtaisesti koko vaalikaudeksi. Puoluelain 9 §:n 1 momentti säädettiin aikanaan poikkeuksellisissa oloissa ja kyseenalaisin motiivein. Suomalaisen kansanvallan kunniaksi on todettava, että tämä historiallinen vääryys korjataan vakaan parlamentaarisuuden aikana vakaasti harkiten perustuslakivaliokunnan yksimielisen mietinnön pohjalta.

18.25 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tässä puoluelain muutoksessa on tosiaan kyse historiallisen vääryyden korjaamisesta. Kuten tässä keskustelussa nyt on hyvin tullut esille, tähän aiempaan lakiinhan sisältyy vuoden 1973 poikkeuslain läpivienti, jolla presidentti Kekkonen täysin poikkeuksellisesti ja epädemokraattisesti sitten valittiin neljännelle presidenttikaudelleen. On periaatteellisesti erittäin tärkeää, että historiallinen vääryys korjataan ja varmistetaan, että kansalaisten vaaleissa äänestämät nimenomaan puolueet saavat vaikutusvaltaa, eivät ehdokkaat. Äänestäjähän äänestävät eduskuntavaaleissa, kuten lähes kaikissa muissakin vaaleissa, ensisijaisesti puoluetta.

Itse asiassa pidän hieman ongelmallisena sitä, että tässä esityksessä, toki aivan oikein, puoluetukea myönnetään jatkossa myös eduskuntavaaleissa kannatusta saaneille puolueille, jotka eivät ole saaneet eduskuntapaikkoja. Mielestäni tämä 2 prosentin raja on hieman korkea käytännön kannalta, ja katsoisinkin, että jatkossa alaraja voisi olla esimerkiksi noin 1 prosenttiyksikön kohdalla, kuten myös edustaja Elo tässä toi esiin, että 0,8 prosenttiyksikköä olisi käytännössä sellainen raja, jolla kansanedustajia voidaan puolueista valita.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.